

УДК 658.1

С.П. Ніколаєва, викл.

Кіровоградський кібернетико-технічний коледж

Сутність, прийоми та методи аналізу фінансового стану підприємств

У статті описано сутність, зміст, мету і завдання фінансового аналізу. Особлива увага приділена узагальненню прийомів та методів аналізу фінансового стану підприємств. Представлено характеристики основних моделей, які застосовуються в процесі аналізу фінансового стану підприємства.

аналіз, фінансовий стан підприємства, прийоми і методи аналізу, користувачі, моделі аналізу

У галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їх ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Фінансовий аналіз у ринковій економіці є однією з найважливіших функцій управління. Він дозволяє визначити конкурентоспроможність суб'єкта господарювання в ринковій економіці, тобто його фінансову стабільність, платоспроможність і кредитоспроможність; характеризує ступінь використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою, власниками, персоналом й іншими господарюючими суб'єктами. Фінансовий аналіз являє собою глибоке, науково обґрунтоване дослідження економічних відносин і рух ресурсів у єдиному виробничо-торговельному процесі.

Дана проблема досить широко розроблена у вітчизняній і закордонній літературі. Велика увага питанням фінансової стабільності підприємства приділена в роботах Барнгольца С.Б., Баканова М.І., Безруких П.С., Гаврилової В.А., Герчикової І.Н., Зуділіна О.П., Єфімової О.В., Ковальова В.В., Сайфуліна Р.С., Шеремета А.Д. Проблематичні дослідження в галузі аналізу фінансового стану здійснювали українські вчені Андрущак Є.М., Балик І.М., Біленька Н.Б., Верига Ю.А., Литвин Б.М., Мних Є.В., Фаріон І.Д., Шкарабан С.І., Яремчук І.Г. та інші. Серед вітчизняних економістів, що займаються проблемою фінансової стабільності підприємства, можна назвати Г.Г. Кирейцева, С. Терещенко, О.М. Бандурка.

Про постійний інтерес до піднятої проблеми дослідження, свідчить і той факт, що останнім часом доволі значна кількість наукових дисертацій була присвячена саме цій тематиці, зокрема це роботи [4, 5, 6, 15, 20]. Проте, незважаючи на значний науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених і практиків з даної теми, ряд важливих проблем організації та методики аналізу фінансового стану підприємств вимагають подальших досліджень, глибокого вивчення і формування нових підходів та напрямів покращення.

Метою даної статті є обробка та узагальнення існуючих прийомів, методів, видів та методик аналізу фінансового стану підприємств та виявлення напрямків їх удосконалення.

Сьогодні будь-яке підприємство в тій чи іншій мірі постійно має потребу в додаткових джерелах фінансування. Необхідно знайти їх на ринку капіталів,

залучаючи потенційних інвесторів і кредиторів шляхом об'єктивного інформування їх про свою фінансово-господарську діяльність. Вирішити ці й багато інших питань дозволяє методика фінансового аналізу, що полягає в оцінці тенденцій розвитку фінансового стану й прибутковості підприємства, кредитних взаємин, ефективності використання капіталу, фінансовій гнучкості й стабільності; здійсненні аналітичної діагностики можливого банкрутства; виробленні заходів стабілізації фінансового стану.

Фінансовий аналіз є одним з методів спостереження й пристосування до мінливих умов ринку. Тому об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, набуває особливого значення, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми [7, с. 102].

Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його ліквідності та фінансової стійкості необхідний ще й тому, що дохідність будь-якого підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежить від його платоспроможності. Ураховують фінансовий стан підприємства і банки, розглядаючи режим його кредитування та диференціацію відсоткових ставок. Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Розвиток ринкових відносин в Україні сприяв трансформації бухгалтерського обліку, його поділу на фінансовий облік та управлінський облік. Нова економічна політика, нові суб'єкти господарської діяльності, новий горизонтальний зв'язок господарських відносин між ними, нові користувачі фінансової звітності сприяли відтворенню такого елемента аналітичної роботи, як фінансовий аналіз.

Оскільки елементи аналітичної функції притаманні будь-якій господарській діяльності, то зміст фінансового аналізу можна визначити такими складовими:

10. *функція управління*, завдяки чому визначається конкурентоспроможність суб'єкта господарювання. (Згадаємо при цьому, що під суб'єктом господарювання – розуміють підприємства, організації, банківські установи, страхові компанії, аудиторські організації та інші суб'єкти господарювання, що є юридичними особами);

11. *інформаційна система*, що виконує функції нагромадження, трансформації та використання інформації фінансового характеру з метою забезпечення життєдіяльності підприємства. В системі інформаційного забезпечення особливе значення мають дані фінансової звітності. Звітність є основним засобом комунікації, що забезпечує достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства. Основні якісні характеристики до інформації у фінансових звітах дано у Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ) та в Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [9];

12. *метод дослідження*, а саме метод оцінювання та прогнозування фінансового стану підприємства на підставі його фінансової звітності.

Фінансовий стан підприємства розглядається як сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства.

Сучасний фінансовий аналіз має свої особливості, пов'язані з переходом української економіки до ринкових відносин, із впровадженням П(С)БО, що

ґрунтуються на МСФЗ, із входженням України до європейського економічного співтовариства, із зростаючим впливом зовнішнього середовища на внутрішню економіку.

Як відомо, предметом економічного аналізу є господарські процеси підприємств, об'єднань, фінансові результати їх діяльності, які формуються під дією об'єктивних факторів і отримують відображення через систему економічної інформації. Об'єктом фінансового аналізу підприємства є фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання [2, с. 24].

Будь-якому підприємству для успішного існування необхідні певні ресурси. До ресурсів підприємства належать: фінансові ресурси (грошові кошти); грошові нагромадження і доходи, які створюються в процесі розподілу і перерозподілу валового національного продукту і національного доходу й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб; трудові ресурси; матеріальні ресурси (засоби та предмети праці); нематеріальні ресурси; природні ресурси; інформаційні ресурси тощо.

Головна роль належить фінансовим ресурсам, оскільки це єдиний вид ресурсів, який трансформується безпосередньо і з мінімальним лагом у будь-який інший вид ресурсів. Фінансові ресурси – це кошти, які є в розпорядженні підприємства. Тому ефективність управління саме фінансовими ресурсами являтиметься оптимізацією ресурсного потенціалу підприємства. Кількість, склад, структура фінансових ресурсів визначаються галузевою протилежністю, організаційно-правовою формою, обсягом виробництва, його ефективністю тощо.

Основними завдання фінансового аналізу є:

- загальне оцінювання фінансового стану підприємства (фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, рентабельність, грошові потоки, ефективність використання капіталу, забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, кредитоспроможність підприємства, ліверидж, оцінювання позицій підприємства на фінансову ринку та кількісне оцінювання його конкурентоспроможності);
- виявлення змін у фінансовому стані в просторі і часі, виявлення основних факторів, що спричинили зміни у фінансовому стані;
- прогноз основних тенденцій у фінансовому стані.

Перехід України до ринкової економіки виявив, що якісно змінилися зв'язки між суб'єктами господарської діяльності та вимоги до бухгалтерської звітності, з'явилися нові користувачі фінансово-економічної інформації (зовнішні і внутрішні).

Зовнішні користувачі інформації залежно від фінансової зацікавленості поділяються на користувачів:

- з прямою фінансовою зацікавленістю: дійсні інвестори, потенційні інвестори, кредитуючі банки;
- з побічною фінансовою зацікавленістю: податкові органи, банки що їх обслуговують, страхові компанії, замовники, профспілки;
- без фінансової зацікавленості: органи статистики, арбітраж, аудиторські фірми.

Внутрішніми користувачами інформації є управлінський персонал підприємства.

Виходячи з вище наведеного, впливає необхідність у виокремленні зовнішнього і внутрішнього фінансового аналізу.

Зовнішній фінансовий аналіз розкриває зміст фінансових показників у їх зв'язку з виробництвом, спираючись на періодичну публічну (регламентовану державою)

звітність підприємства. Основною його метою є оцінювання та економічна діагностика фінансового стану підприємства за даними фінансової звітності.

Внутрішній фінансовий аналіз використовує всі існуючі джерела інформації. Основна його мета – визначення фінансового стану підприємства, оцінка ефективності використання необігових та обігових активів, власних та позичених коштів, виявлення фінансової структури тощо. Основне призначення результатів цього аналізу – прийняти правильні управлінські рішення, спланувати фінансовий стан підприємства, що забезпечує планомірне надходження грошових коштів, отримати максимально можливий прибуток, уникнути ризику банкрутства тощо [8, с. 79].

Тобто, фінансовий аналіз є методом оцінки та прогнозування процесів мобілізації та використання фінансових ресурсів.

Фінансовий аналіз на підприємстві здійснюється за такими напрямками: аналіз фінансового стану; аналіз фінансових результатів діяльності; аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Задовільний фінансовий стан підприємства означає його стійку платоспроможність, достатню забезпеченість власними оборотними засобами та ефективне їх використання з господарською доцільністю, чітку організацію розрахунків, наявність стабільної фінансової бази.

Незадовільний фінансовий стан підприємства характеризується неефективним розміщенням засобів їх незадовільною платіжною готовністю, простроченою заборгованістю перед бюджетом, постачальниками і банком, нестабільною базою в зв'язку з несприятливими тенденціями у виробництві, неправильно вибраною стратегією розвитку тощо.

Об'єктивний аналіз фінансового стану дає змогу своєчасно оцінити рівень забезпеченості виробничої, комерційної та інших видів діяльності підприємства фінансовими ресурсами, задіяти важелі їх доцільного та ефективного розміщення і використання.

Фінансовий стан підприємства необхідно аналізувати з позицій короткострокової, і довгострокової перспектив, тому що критерії його оцінки можуть бути різноманітні, стан фінансів підприємства характеризується розміщенням його засобів і джерела їх формування, аналіз фінансового стану проводиться з метою встановлення, наскільки ефективно використовуються фінансові ресурси, що знаходяться в розпорядженні підприємства. Фінансову ефективність роботи підприємства відбивають: заможність власними оборотними коштами і їхня цілість, стан нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, стан і динаміка дебіторської і кредиторської заборгованості, оборотність оборотних коштів, матеріальне забезпечення банківських кредитів, платоспроможність [11, с. 89].

Стійке фінансове положення підприємства залежить насамперед від поліпшення таких якісних показників, як – продуктивність праці, рентабельність виробництва, фондівіддача, а також виконання плану по прибутку. Рациональному розміщенню засобів підприємства сприяє правильна організація матеріально-технічного забезпечення виробництва, оперативна діяльність по прискоренню грошового обігу. Тому аналіз фінансового стану проводиться на завершальній стадії аналізу фінансово-господарської діяльності. У той же час фінансові ускладнення підприємства,

відсутність коштів для своєчасних розрахунків можуть вплинути на стабільність постачань, порушити ритм матеріально-технічного постачання. У зв'язку з цим аналіз фінансового стану підприємства й аналіз інших сторін його діяльності повинні взаємно доповнювати один одного.

Задачами аналізу є загальна оцінка фінансового стану, перевірка витрат засобів по цільовому призначенню, виявлення причин фінансових ускладнень, можливостей поліпшення використання фінансових ресурсів, прискорення обороту засобів і зміцнення фінансового положення [10, с. 31].

Отже, до основних завдань аналізу фінансового стану належить: дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства; дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами; об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стабільності підприємства; оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності; визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Вимірювання причинно-наслідкових взаємозв'язків у фінансовому аналізі, оцінювання результатів впливу різних факторів на підсумкові показники, первинне оброблення вихідної інформації здійснюють за допомогою спеціальних способів, методів і технічних прийомів. Вони є найважливішими елементами методики у фінансовому аналізі.

Традиційна практика аналізу фінансового стану підприємства опрацювала певні прийоми та методи його здійснення. Проте, й досі немає уніфікованої класифікації прийомів і методів економічного аналізу взагалі та фінансового аналізу зокрема. Найчастіше використовують класифікації, де відокремлюються неформалізовані та формалізовані методи аналізу.

Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства. В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів економічного аналізу взагалі та фінансового аналізу зокрема. Перший рівень класифікації відокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу [11, с. 17].

Неформалізовані методи аналізу ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні, а не в жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях. До неформалізованих належать такі методи: експертних оцінок і сценаріїв; теорії катастроф (програми вивчення та прогнозування нестійких економічних систем); деталізації (за часом, місцем дії, центром відповідальності); психологічні; морфологічні; порівняльні; побудови системи показників; побудови системи аналітичних таблиць. Ці методи характеризуються певним суб'єктивізмом, оскільки в них велике значення мають інтуїція, досвід та знання аналітика.

Формалізовані методи аналізу побудовані на жорстко формалізованих аналітичних залежностях між показниками. Формалізовані методи залежно від використання математичного апарату поділяють на кілька підвидів:

- традиційні методи - за їх допомогою здійснюється первісне аналітичне оброблення інформації: групування; порівняння; відносні, середні, модальні та медіанні показники; графічні;

- методи детермінованого факторного аналізу використовуються, коли існує функціональна залежність між показниками: елімінування (ланцюгових підстановок, абсолютних різниць тощо); інтегральні; логарифмічні; пропорційного поділу; балансові; індекси; ряди динаміки; простих та складних відсотків (нарощування, компаундинг); дисконтування;

- методи ймовірнісного факторного аналізу - використовуються для вивчення зв'язку, коли існує ймовірнісна залежність між показниками: дисперсійний аналіз; кореляційний аналіз; теорія графів; теорія масового обслуговування.

Характеристика основних методів представлена в табл. 1.

Таблиця 1 – Характеристика основних методів фінансового аналізу

Назва методу	Характеристика
Балансовий	Визначення одного показника через інші
Групування	При аналізі економічних явищ для вивчення структури, типів, взаємозв'язку
Відносних величин	Для порівняння
Середніх величин	Для узагальнення інформації
Медіанних, модальних величин	Для визначення типових показників
Елімінування, інтегральний, логарифмічний, пропорційного ділення	Для виявлення кількісного впливу зміни факторів на зміну результативного показника
Індексний	Для виявлення динаміки різних показників в просторі й часі
Рядів динаміки	Для визначення показників розвитку
Нарощування, дисконтування	Для визначення вартості грошей за часом
Дисперсійний аналіз	Для визначення зв'язку між показниками, кількісного оцінювання параметрів ризику
Кореляційний аналіз	Для визначення залежності між показниками в малому та середньому і лише в масі
Регресійний аналіз	Для відображення взаємозалежності між факторами
Коваріаційний аналіз	Для визначення залежності, середньої від якісної, кількісних факторів
Методи оптимізації	Для знаходження оптимального рішення за певним критерієм
Теорія ігор	Для знаходження оптимальної стратегії в ситуації ігрового характеру
Теорія масового обслуговування	Для побудови оптимального розкладу і чергування
Теорія графів	Метод програмно-цільового планування

Отже, у процесі фінансового аналізу широко застосовується традиційні методи економічної статистики (середніх та відносних величин, групування, графічний, індексний, елементарні методи обробки рядів динаміки), а також математико-статистичні методи (кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, факторний аналіз, метод головних компонентів та інші) [18, с. 12].

Можна назвати шість основних прийомів аналізу:

- ✓ горизонтальний (часовий) – порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;
- ✓ вертикальний (структурний) аналіз – визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;
- ✓ трендовий аналіз – порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогнозний аналіз фінансового стану);

✓ аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків;

✓ порівняльний аналіз – внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньо галузевими та середніми показниками;

✓ факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як (власне аналіз), коли результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник.

Використання видів, прийомів та методів аналізу для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства в сукупності становить методологію аналізу [5].

Фінансовий аналіз здійснюється за допомогою різних моделей, які дають змогу структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками. Існують три основні типи показників, які застосовуються в процесі фінансового стану підприємства: дескриптивні, предикативні та нормовані економіко-математичні моделі.

Дескриптивні моделі є основними. До них належать: побудова системи звітних балансів; подання фінансової звітності у різних аналітичних розрізах; вертикальний та горизонтальний аналіз звітності; система аналітичних коефіцієнтів; аналітичні записки до звітності. Дескриптивні моделі засновані на використанні інформації з бухгалтерської звітності [14, с. 54].

Предикативні моделі – це моделі передбачувального, прогностичного характеру. Вони використовуються для прогнозування доходів та прибутків підприємства, його майбутнього фінансового стану. Найбільш поширені з них: розрахунки точки критичного обсягу продажу, побудова прогностичних фінансових звітів, моделі динамічного аналізу (жорстко детерміновані факторні та регресивні моделі).

Нормативні моделі – це моделі, які уважливлюють порівняння фактичних результатів діяльності підприємства із нормативними (розрахованими на підставі нормативу). Ці моделі використовуються у внутрішньому фінансовому аналізі. Їхня суть полягає у встановленні нормативів на кожну статтю витрат стосовно технологічних процесів, видів виробів та розгляді і з'ясуванні причин відхилень фактичних даних від цих нормативів.

Фінансовий аналіз значною мірою базується на застосуванні жорстко детермінованих факторних моделей.

Таким чином, у ході аналізу фінансового стану підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу. Їх кількість та широта застосування залежить від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному окремому випадку. Саме удосконаленню методики, методів, прийомів та способів аналізу фінансового стану підприємств різних галузей національної економіки і будуть присвячені подальші наші дослідження.

Список літератури

1. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 592с.
2. Бочаров В.В. Финансовый анализ. – Санкт-Петербург: Питер, 2002. – 240с.

3. Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту: Підруч.: Пер. з англ. — К.: Молодь, 2009. — 1000 с.
4. Верланов О.Ю. Оцінка фінансового стану підприємств із виробництва машин і устаткування: питання методології та методики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» [Електронний ресурс] / О.Ю. Верланов; Одес. держ. екон. ун-т. - О., 2008. - 20 с.
5. Вовк В.М. Методика та організація аналізу формування і використання фінансових ресурсів підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» [Електронний ресурс] / В.М. Вовк; Терноп. акад. нар. госп-ва. - Т., 2004. - 20 с.
6. Головка І.В. Економічний аналіз фінансового стану підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» [Електронний ресурс] / І.В. Головка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. - К., 2009. - 20 с.
7. Дєєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз: Навч. Посіб. — К: ЦУЛ, 2007. — 328с.
8. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 400с.
9. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 — XIV (зі змінами та доповненнями)
10. Ковалев В.В. Фінансовий аналіз: Управління капіталом, вибір інвестицій, аналіз звітності. - М.: фінанси і статистика, 2006. - 429с.
11. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. - М.: Финансы и статистика, 2001. — 560с.
12. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. — 3-вид., перероб. і доп. - К.: Т-во Знання, 2002. — 294с.
13. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2009. - 132с.
14. Мних С.В. Аналіз фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємств: Навч. посібник. - К.: НМК ВО, 2008. — 472с.
15. Ніпіаліді О.Ю. Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення в умовах ринкових відносин (на прикладі хлібоприймальних підприємств Тернопільської області): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» [Електронний ресурс] / О.Ю. Ніпіаліді; Терноп. акад. нар. госп-ва. - Т., 2002. - 20 с.
16. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник. - 2 — ге вид., випр. і доповн. — К.: Знання, 2005.-662 с.
17. Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — ЦНЛ, 2006. - 224с.
18. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2005. — 196с.
19. Шморгун Н.П. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / Н.П. Шморгун, І.В. Головка. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 528 с.
20. Шульженко Л.С. Удосконалення аналізу фінансового стану фармацевтичних установ: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» [Електронний ресурс] / Л.С. Шульженко; Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля. - Луганськ, 2005. - 20 с.

С. Николаева

Сущность, приемы и методы анализа финансового состояния предприятий

В статье описаны сущность, содержание, цели и задачи финансового анализа. Особое внимание уделено обобщению приемов и методов анализа финансового состояния предприятий. Представлена характеристика основных моделей, которые применяются в процессе анализа финансового состояния предприятия.

S. Nikolaeva

The essence, techniques and methods of analysis of the financial condition of the enterprises

The article describes the essence, content, goals and objectives of financial analysis. Special attention is paid to the synthesis techniques and methods of analysis of the financial state of enterprises. The characteristic of the basic models, which are used in the process of analysis of the financial condition of the enterprise.

Одержано 22.09.11